

Арабчук А. І.,
студентка 6 курсу, групи КЮ-2, Полтавського
юридичного інституту
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ В УКРАЇНІ

Ключові слова: корупція, антикорупційний суд, протидія корупція

Keywords: corruption, anti-corruption court, counteraction to corruption

Анотація: Розглянуто питання доцільності створення антикорупційного суду в Україні.

Розглянуто законопроекти стосовно створення антикорупційного суду в Україні.

Abstract: The issue of the creation of anti-corruption court in Ukraine is considered. Bills on the creation of anti-corruption court in Ukraine are considered.

У випадках, коли традиційна система правосуддя належним чином не може долати корупцію виникає потреба у зміні поглядів та шляхів до вирішення цієї проблеми. Одним із таких шляхів є створення спеціалізованих антикорупційних судів. Таким шляхом пішла більшість країн, що є певною ознакою національних стратегій антикорупційних реформ.

Слід зазначити, що проблемам корупційної злочинності та її запобіганню присвячені наукові праці таких передових вітчизняних вчених в даній галузі як: О. Ю. Шостко, Б. М. Головкина, В. В. Пивоварова, Н. В. Сметаніної та інших.

Як зазначає Н. В. Сметаніна, у сучасному суспільстві криміногенна ситуація із корупційними злочинами залишається складною, і питання посилення боротьби з корупційною злочинністю знаходяться у центрі уваги [1, с. 162].

Перш ніж перейти до аналізу проблеми створення антикорупційного суду в Україні як складової частини антикорупційної політики держави, слід надати дефініцію останньої.

Так, О. Ю. Шостко під антикорупційною політикою розуміє сукупність законодавчих, політичних, економічних, інформаційних, організаційних засобів, спрямованих на державне регулювання у сфері протидії корупції [2, с. 64].

Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія) дорадчий орган Ради Європи з питань конституційного права наголошувала про необхідність створення окремого антикорупційного суду, враховуючи те, що корупція є «ключовою проблемою» в Україні.

Аналіз законотворчої діяльності Верховної Ради України стосовно створення антикорупційного суду в Україні слід розпочати з Проекту Закону про антикорупційні суди № 6011 від 01.02.2017. Венеціанська комісія вважає, що даний проект є «гарною» основою для створення спеціалізованого антикорупційного суду, однак він потребує доопрацювання.

Законопроект визначає інстанційну систему антикорупційних судів, вимоги до суддів антикорупційних судів та особливості добору таких суддів, а також врегульовує особливості формування та функціонування апаратів антикорупційних судів. Запропонована законопроектом модель антикорупційних судів має діяти в межах та на засадах системи судостроюю України, визначеної Конституцією України та Законом України «Про судостроюю та статус суддів».

Наступним актом є Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судостроюю та статус суддів» (щодо запровадження обов'язкової спеціалізації суддів з розгляду корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень № 6529 від 31.05.2017.

Даний законопроект передбачає встановлення на рівні закону в загальних місцевих судах та апеляційних судах обов'язкову спеціалізацію суддів, а у Верховному Суді передбачається створення окремої палати Касаційного кримінального суду для здійснення правосуддя у таких категоріях провадження. Серед іншого даний законопроект встановлює вимоги щодо кількості суддів, порядок їх визначення, особливості перехідного етапу до створення обов'язкової спеціалізації суддів з розгляду корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень.

Принциповою відмінністю законопроекту № 6529 від № 6011 є те, що перший законопроект не враховує вимоги інстанційності, не забезпечує оперативність розгляду клопотань щодо негласних слідчих (розшукових) дій та інші чинники, що в результаті унеможливають його повноцінне функціонування, а отже і ставлять під сумнів доцільність його створення.

Такий підхід цілком відповідає вимогам Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, ратифікованої у 2006 році, за якими державою взято зобов'язання забезпечити спеціалізацію персоналу та органів для боротьби із корупцією (стаття 20 Конвенції). Однак Венеціанська комісія зауважила про нереалістичність його виконання.

В загальному моделі антикорупційних судів можна окреслити наступним чином: 1) одноосібний суддя, судді призначаються або уповноважуються бути суддями з розгляду справ про корупцію у загальних місцевих судах при цьому процес оскарження рішень залишається той самий (Бангладеш); 2) суд першої інстанції, спеціалізований антикорупційний суд має первісну юрисдикцію над справами про корупцію, а апеляційні скарги розглядаються у верховному суді (Хорватія, Словаччина); 3) суд змішаного типу, антикорупційний суд може функціонувати як суд першої інстанції при розгляді деяких (більш важливих) справ про корупцію і як апеляційний суд при розгляді інших справ, які розглядаються в першій інстанції загальними місцевими судами, апеляційні скарги на рішення антикорупційного суду надходять до верховного суду; 4) універсальний паралельний суд, система антикорупційних судів включає як суди першої інстанції,

так і апеляційні суди (Болгарія, Індонезія, Малайзія) [3, с. 20].

Таким чином, вирішуючи, яку модель антикорупційного суду в Україні взяти за основу, слід враховувати правову систему України та її особливості, конкретні проблеми, які може спричинити спеціалізація або її відсутність тощо.

Список використаних джерел:

1.Сметаніна, Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства. Право і суспільство. 2017. № 4, ч. 2. С. 162–165.

2.Шостко О. Ю., Дзюба Ю. П., Опанасенков О. І. Антикорупційна політика держави: кримінально-правові та кримінологічні аспекти. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В.І. Борисов та ін. Харків: Право, 2011. Вип. 21. – С. 60-68.

3.Стівенсон, М. К., Шютте, С. А. Спеціалізовані антикорупційні суди. Порівняльна картографія. URL: <http://www.u4.no/assets/publications/U4Issue-2017-5-UKR.pdf>

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр. кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 420 с.**

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017